

สิ่งที่วิทยานิพนธ์นี้เสนอมา คือการวิเคราะห์ทัศนคติความความคิของมิลล์เกี่ยวกับปัญหาเรื่องความยุติธรรม การแบ่งแยกระหว่างขอบเขตของศีลธรรมและนโยบาย และความสัมพันธ์กับความคิเรื่องประโยชน์สุข หากการจักระเบียบ ทัศนคติ ความความคิของมิลล์ที่เสนอมานี้มีน้ำหนัก ก็ย่อมเท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นว่า จริยศาสตร์ของมิลล์ สามารถพัฒนาให้สอดคล้อง และอธิบายสามัญสำนึกของเรา เกี่ยวกับการตัดสินค่าของการกระทำในสังคมได้ และสามารถแสดงให้เห็นว่า ศีลธรรม ความยุติธรรม และนโยบาย เป็นเรื่องของการสนับสนุนประโยชน์สุขของส่วนรวมเช่นเดียวกัน

ข้อที่เด่นในจริยศาสตร์ของมิลล์ ที่ทำให้ลัทธิประโยชน์นิยมสามารถพ้นจากปัญหาเรื่องความยุติธรรม ก็คือ มิลล์สามารถอ้างเหตุผลจากความคิเรื่องประโยชน์สุขได้ว่า ประโยชน์สุขของสังคมต้องเป็นสิ่งที่สามารถรวมเอาประโยชน์สุขของปัจเจกบุคคลทุกคนไว้ได้ และต้องอยู่ภายใต้พันธะของข้อยึดถือที่ว่า ความสุขของแต่ละคนเป็นสิ่งที่สำคัญเท่ากัน นอกจากนี้ ยังมีบางประเด็นที่ปรากฏขึ้นในการวิเคราะห์ ที่สอดคล้องกับอีกแนวทางหนึ่งที่ลัทธิประโยชน์นิยมจะสามารถอ้างไปถึงหลักการของความเท่าเทียมกัน นั่นคือ ประเด็นเรื่องลำดับความสำคัญก่อนหลังของผลประโยชน์ หรือความแตกต่างกันในเชิง "คุณค่า" ของผลประโยชน์ ข้าพเจ้าคิดว่า ประเด็นนี้สามารถเชื่อมโยงได้โดยตรงกับประเด็นเรื่องการลดค่าลงของประโยชน์สุขส่วนเพิ่ม

ดังนั้น จริยศาสตร์ของมิลล์ จึงเป็นทางหนึ่งที่ลัทธิประโยชน์นิยมจะพ้นจากปัญหาเรื่องความยุติธรรมได้ เพราะมิลล์แสดงให้เห็นว่า ลัทธิประโยชน์นิยมสามารถพูดถึงประ-

---

*ดูความพยายามดังกล่าว โดยเปรียบเทียบกับการอ้างเหตุผลของรอลส์ ได้ใน Jan Narveson, "Rawls and Utilitarianism," in The Limits of Utilitarianism, Part 2 and 3.

ประโยชน์สุขของสังคม โดยการอ้างถึงประโยชน์สุขของปัจเจกบุคคล อย่างที่ไม่มีการกระทำที่
 ผู้วิจารณ์เรียกว่าเป็นการกลืนรวมปัจเจกบุคคลเข้าเป็นหน่วยเดียว หรือพิจารณาประโยชน์
 สุขสูงสุดแต่ในฐานะของมวลรวม สิ่งที่ดีที่ประโยชน์นิยมกระทำ ไม่ใช่การขยายสมมติฐาน
 ที่เรามีต่อมนุษย์แต่ละคนมาสู่หน่วยที่ใหญ่กว่า คือสังคม ดังที่ผู้วิจารณ์กล่าวอ้าง การพิสูจน์
 หลักประโยชน์สุขของมิลล์ สามารถตีความได้ว่า ไม่มีการกระโดดข้ามทางตรรกจากส่วน
 ประกอบมาสู่ส่วนรวมแต่อย่างใด (7 : 37) สิ่งที่เราเห็นจากการวิเคราะห์ก็คือ มิลล์
 ใช้ "ประโยชน์สุขของสังคม" หรือ "ประโยชน์สุขของส่วนรวม" ในลักษณะที่หมายถึงประ-
 โยชน์สุขของปัจเจกบุคคลทุกคน โดยที่สิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขสูงสุด ต้องอยู่ภายใต้ข้อ-
 จำกัดที่ว่า ประโยชน์สุขของปัจเจกบุคคลทุกคนเป็นสิ่งที่มีความเท่ากัน ตามการใช้ดังกล่าว
 ของมิลล์ มีหลายทางที่จะเสนอในทัศนะของ "ประโยชน์สุขของส่วนรวม" ทางหนึ่งก็คือ
 เสนอในใจความของมโนทัศน์ของความยุติธรรมของรอลส์ที่ว่า

สิ่งที่มีค่าทางสังคมทั้งหลายอันได้แก่ เสรีภาพและโอกาส รายได้และความสมบูรณ์พูน-
 สุข รวมทั้งสิ่งอื่นเป็นพื้นฐานของความเคารพในค่าของตนเอง เป็นสิ่งที่จะต้องกระจาย-
 กระจายให้แก่แต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน นอกเสียแต่ว่า การกระจายอย่างใดอย่างหนึ่ง
 หรือทั้งหมดของสิ่งอันมีค่าเหล่านี้จะไม่เท่าเทียมกัน จะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขที่
 เพิ่มมากขึ้นของทุกคน (3 : 62)

ศูนย์วิทยพัชยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย